

De Bestverzorgde Jaarverslagen 2009

De Bestverzorgde Jaarverslagen wordt georganiseerd door de Grafische Cultuurstichting, in samenwerking met Uitgeverij Compres en Grafisch Papier, met steun van Océ-Nederland en BNO/Pictoright, en met dank aan Ando en Calff & Meischke. Mediapartners zijn *Items* en *Print Buyer*.

De selecties van De Bestverzorgde Jaarverslagen zijn opgenomen in de collectie Zeldzame en Kostbare Werken van de Universiteitsbibliotheek Amsterdam.

Jury

Hans Looijen (directeur Het Dolhuys), voorzitter
Joachim Baan (ontwerper Anothercompany)
Marcel Feil (curator Foam_Fotografiemuseum Amsterdam en plaatsvervanger voor Marloes Krijnen, directeur Foam)
Esther Noyons (ontwerper)
Henk Pothoff (directeur Colorset)
André Toet (ontwerper/directeur Samenwerkende Ontwerpers)
Ingrid van Werven (commercieel directeur Thoben Offset Nijmegen en plaatsvervanger voor Freek Kuin – directeur Calff & Meischke)
Alwin van Steijn (Grafische Cultuurstichting), secretaris

Grafische Cultuurstichting
Bijzondere Collecties UvA
Oude Turfmarkt 129

1012 GC Amsterdam
Postbus 94436
1090 GK Amsterdam
T 020-6765139
E info@grafischecultuur.nl

www.grafischecultuur.nl

Juryrapport

Doordat er slechts tien dagen lagen tussen het verschijnen van *Vormberichten 09/10/09* met de bijgesloten oproep en de jurering op 14 oktober, had De Bestverzorgde Jaarverslagen dit jaar ook iets van een snelheidswedstrijd. Tien inzendingen werden te laat ontvangen en konden niet meer aan de jury worden voorgelegd. Daarnaast waren er veel belangstellenden die de Cultuurstichting belden en te horen kregen dat de jurering inmiddels had plaatsgevonden. Mede hierdoor bleef het aantal inzendingen beperkt tot 92, 21 minder dan in 2008. Omdat het aantal inzenders even groot was als in 2008, mag worden aangenomen dat ook de recessie een rol speelde. Of men maakte minder jaarverslagen (hetgeen overeenkomt met het dalende aantal gedrukte verslagen), of men was wat selectiever bij het inzenden (de kosten van elke volgende inzending bedroegen 40 euro).

Volledigheidshalve zij vermeld dat er ook een persbericht was verzonden om de bekroning aan te kondigen en dat de oproep, bestaande uit een folder/affiche met onder andere het deelnameformulier, ook werd bijgesloten bij *Print Buyer*. Partijen die de voorgaande jaren jaarverslagen hadden ingezonden, ontvingen de oproep per post en de oproep stond vanaf begin september op de website van de Cultuurstichting.

Evenals voorgaande jaren vond de jurering plaats in het Fotografiemuseum Amsterdam. De juryleden

Marloes Krijnen en Freek Kuin waren verhinderd, maar hadden door voordracht van respectievelijk Marcel Feil en Ingrid van Werven voor hun plaatsvervangers gezorgd.

Bij eerdere jureringen was het verschil tussen jaarverslagen van non-profit- en not-for-profit-organisaties enerzijds en jaarverslagen van profit-organisaties anderzijds telkens punt van aandacht en discussie. Gesteld werd onder andere dat non-profit-organisaties vaak meer financiële middelen hebben, zich meer vrijheden kunnen permitteren en meer risico kunnen nemen dan commerciële organisaties en aldus meer mogelijkheden hebben een uitzonderlijk jaarverslag te doen verschijnen. En ook dat voor jaarverslagen van profit-organisaties andere uitgangspunten, doelstellingen en omstandigheden gelden dan voor jaarverslagen van non-profit-organisaties, en dat de jury de jaarverslagen om die reden niet zomaar met elkaar mag vergelijken. Of dit werkelijk zo is, valt te betwijfelen. Het staat helemaal niet vast en het is zelfs onwaarschijnlijk dat non-profit-organisaties over een ruimer budget beschikken. Bovendien zijn ook non-profit-organisaties afhankelijk van andere partijen, hebben ook zij financiers nodig, hebben ze 'klanten', moeten ze verantwoording afleggen, vertellen waar ze voor staan en hoe ze de toekomst zien, en moeten ook zij hun belangen veilig stellen. Desalniettemin was de discussie dit keer aanleiding om de inzendingen vóór aanvang van de jurering te scheiden in verslagen van

non-profit-organisaties en verslagen van profit-organisaties en om te besluiten de indeling in deze categorieën tot aan het eind van de jurering in stand te houden. Van de in de oproep gemelde indeling in algemene jaarverslagen, sociale- en milieu-jaarverslagen en jaarverslagen op websites, kwam derhalve niets, ook al niet omdat het aantal sociale- en milieu-jaarverslagen en jaarverslagen op websites op de vingers van twee handen was te tellen.

Op tafel lagen daardoor 64 jaarverslagen van non-profit- en not-for-profit-organisaties en 26 jaarverslagen van profit-organisaties. Twee als website ingezonden jaarverslagen waren de dag voor de jurering onder de aandacht van de juryleden gebracht.

Een gedachtewisseling door de jury over de criteria van de bekroning, in de aankondiging omschreven als 'concept, communicatiekracht, uitvoering', leidde niet tot nieuwe inzichten. Communicatiekracht bleef en blijft in de ogen van de jury het belangrijkste, ondanks het feit dat 'bestverzorgd' iets anders suggereert. Presentatie van de cijfers en zaken als typografie, lithografie en druk- en bindwerk werden alle ondergeschikt geacht aan het fenomeen communicatiekracht en vervolgens slechts gewaardeerd voor de mate waarin zij daaraan bijdroegen.

Evenals in voorgaande jaren vond de eerste selec-

tie plaats door een beoordeling van de inzendingen door de juryleden afzonderlijk. Gewapend met de criteria van de bekroning, de eigen deskundigheid en de eigen voorkeuren, gaven de zeven juryleden (de secretaris heeft geen stemrecht) 103 voorkeurstemmen aan in totaal 49 jaarverslagen.

De tweede fase van de jurering bestond uit een overleg door de voltallige jury en had tot doel de definitieve selectie van bestverzorgde jaarverslagen te maken. Onderwerp van dit overleg waren 30 jaarverslagen met twee of meer voorkeurstemmen, waarvan 18 verslagen van non-profit-organisaties en 12 van profit-organisaties. Doel van de tweede ronde was de definitieve selectie van bestverzorgde jaarverslagen te maken. Aldus geschiedde, met als conclusie dat 13 verslagen het predicaat 'bestverzorgd' verdienen. Het gaat om de verslagen van Brunel, Schuberg Philis, Modulus, Nedap, Stedin en TNT in de categorie 'profit', en om die van Amnesty International, de Jan van Eyck Academie, de Mondriaan Stichting, de VPRO, het VSBfonds, Witte de With en de Rijksakademie van beeldende kunsten Amsterdam in de categorie 'non-profit'. Alle verslagen zijn afgebeeld in dit rapport met daarbij het commentaar van de jury.

Reglementair gezien had de jury zijn taak volbracht, maar evenals in voorgaande jaren meende de jury er goed aan te doen ook een echte uitschieter of de echte uitschieters aan te wijzen: the

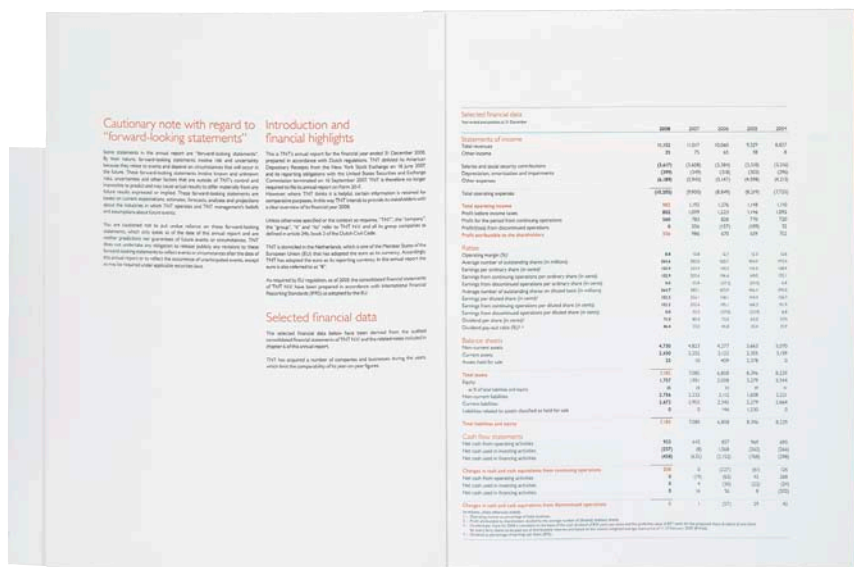
best of the best. Een poging in beide categorieën – non-profit en profit – een winnaar aan te wijzen mislukte. Gevolg was dat het jaarverslag van het VSB-fonds op de eerste plaats eindigde.

Niet inbegrepen in de hiervoor genoemde aantallen is het *Jaarbericht 2008 ArtEZ, Arnhem*, dat via een aparte procedure aan de jury werd voorgelegd. Reden was dat het verslag overduidelijk keurig op tijd en correct was ingezonden, maar pas na 14 oktober werd ontvangen. Na beoordeling werd het verslag alsnog aan de selectie toegevoegd. Het aantal bekroonde jaarverslagen kwam daarmee op 14. In 2008 kwam de jury niet verder dan vijf verslagen.

In aanvulling op al het voorgaande kan nog het volgende worden vermeld:

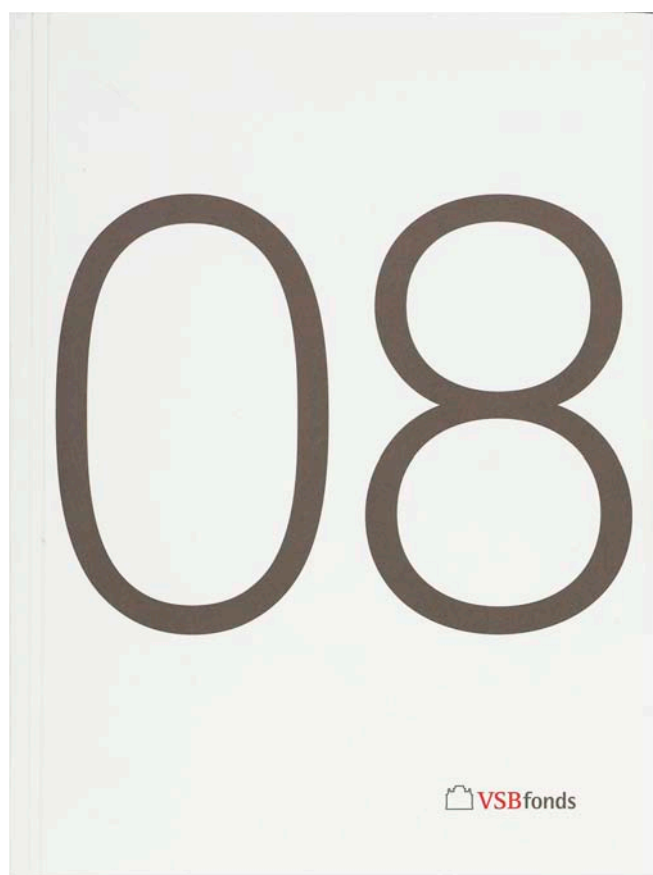
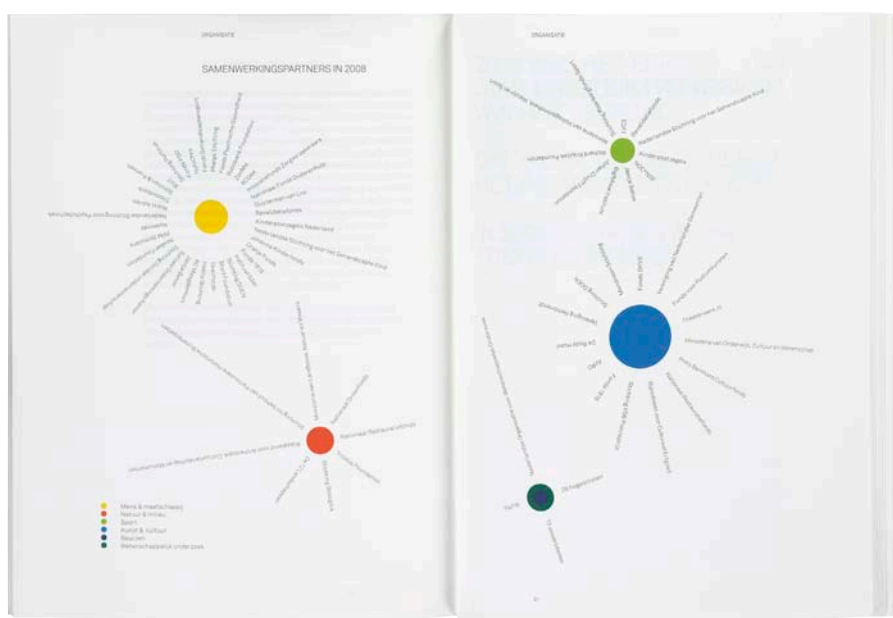
In de eerste plaats dat het vaak gesignaleerde kwaliteitsverschil tussen verslagen van non-profit- en van profit-organisaties waarschijnlijk meer te maken heeft met de kwaliteiten van de opdrachtgever en de ontwerper en andere uitvoerenden en met de relatie opdrachtgever-ontwerper dan met budgetten, doelen of wat dan ook. In het geval van bij voorbeeld culturele instellingen opereren opdrachtgever en ontwerper al vaak in een zelfde wereld en spreken zij een zelfde taal. Het is logisch dat dat zichtbaar wordt in het eindresultaat. Voorts dat de kwaliteit van de fotografie en de toepassing van foto's, in het bijzonder in de ca-

tegorie profit-organisaties, in de ogen van de jury te wensen overliet. In veel gevallen was volstrekt onduidelijk wat de beelden moesten bijdragen aan de strekking van het jaarverslag. Kortom: *In der Beschränkung zeigt sich der Meister*. Wie voor fotografie kiest, moet daarvoor een goede reden hebben.

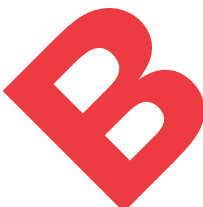
Sure we can – Annual report 2008 TNT;
The extra mile – Corporate Brochure 2008
 Het TNT-verslag straalt zorg uit en dat was de belangrijkste reden om het te bekronen. Verder overheerste bij de jury een gevoel van onbehagen. De goed bedoelde verpakking irriteerde, de veelvuldige toepassing van het logo en de mission statement werd als storend ervaren, en van de fotografie in *The extra mile* had de jury zich meer voorgesteld. Spijtig, want met evenveel zorg had het verslag eenvoudiger gekund met een sterker resultaat.

Opdracht TNT, Amsterdam
Ontwerp Fabrique Communicatie en Design (Nils Mengedoth, Joana Mühlenbrock, Martijn Maas, Jari Versteegen), Delft
Tekst Entabula Corporate Communications
Fotografie Anton Corbijn, Den Haag
Illustraties ZenkOne (Robin Nas), Eindhoven
Drukwerk Thieme Amsterdam
Bindwerk Binderij Hexspoor, Boxtel
Papier Lynx 400 250 g/m², Novatech Matt 135 g/m²

2008 VSBFonds
 Volgens de jury benaderde het verslag van het VSBFonds het summum van vormgeving en typografie en ook in andere opzichten was het het beste verslag dat de jury onder ogen kreeg. Mooiere en betere grafieken kreeg de jury niet te zien en de fraaie fotobladen zijn van een ongekend niveau. Als men het boekje had laten naaien (het is garenloos gebrocheerd) was het helemaal perfect geweest.

Opdracht VSBFonds, Utrecht
Ontwerp Stout/Kramer (Evelyn Kramer, Rinus van Dam, Marco Stout), Rotterdam
Tekstontwikkeling Cecile Vossen
 Concept & Tekst, Utrecht
Drukwerk Veenman Drukkers, Rotterdam
Bindwerk Binderij Hexspoor, Boxtel
Papier Biotop 120 en 250 g/m², Phoenix Motion Xantur 135 g/m²

Witte de With Jaarverslag 2008

Meer dan een opvallend glanzend papier en brutale typografie waren niet nodig voor het jaarverslag van Witte de With. Het vertelt precies wie de afzender is (Witte de With noemt zich ook 'Center for Contemporary Art') en wat zich allemaal heeft afgespeeld. Zo simpel kan het zijn. Niets op aan te merken!

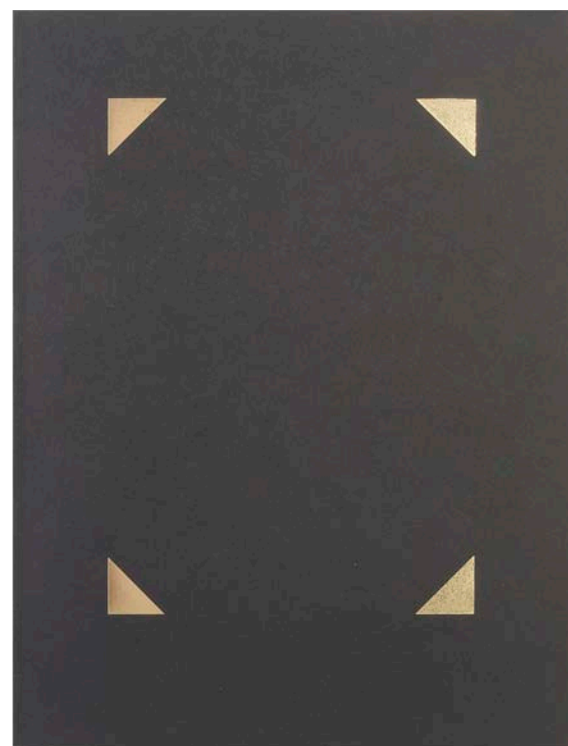
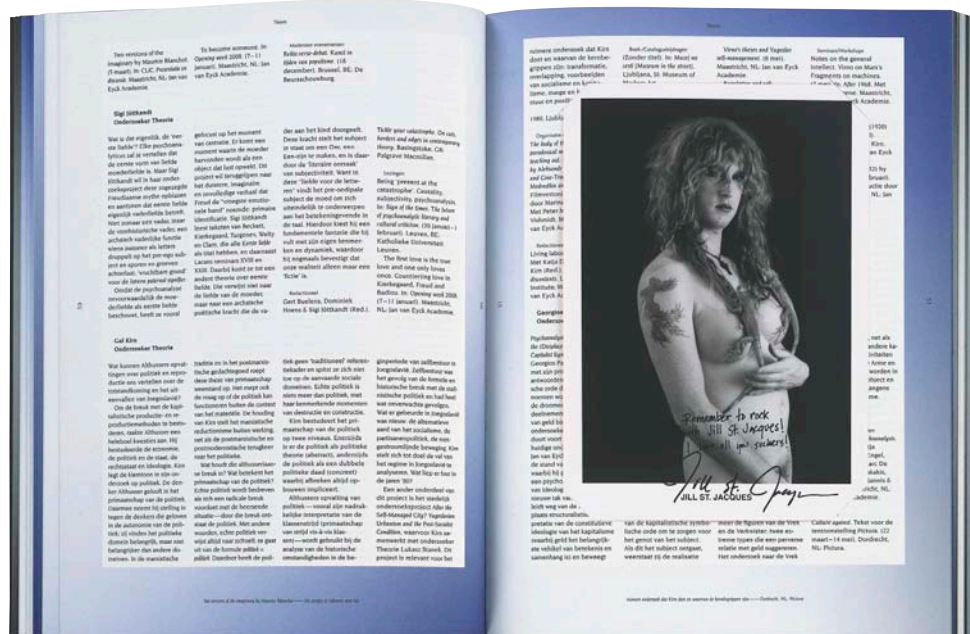
Opdracht Witte de With, Rotterdam

Ontwerp Kummer & Herrman, Utrecht

Drukwerk Veenman Drukkers, Rotterdam

Bindwerk Binderij Hoogendijk, Gouda

Papier Hello Gloss 90 g/m2

2008 JVE

De ontwerper koos ervoor een deel van de illustraties apart te laten drukken en heel brutaal over de tekst en andere illustraties heen te leggen, vastgehouden door in de pagina's gestanste fotohoekjes. Het is precies wat het JVE-jaarverslag nodig had. Wie schrikt van de omvang, wil toch weten wat onder de illustraties te zien en te lezen is. 'Slim, fraai en degelijk' was de conclusie van de jury.

Opdracht Jan van Eyck Academie, Maastricht

Ontwerp Jayme Yen, Manhattan Beach

(Verenigde Staten)

Drukwerk Die Keure, Brugge (België)

Bindwerk Catherine Binding, Brugge (België)

Papier Butterfly 300 g/m2, Munken Print

115 g/m2, Go! 170 g/m2

op, onder meer met dichter Hagar Peeters, televisiepresentator Robert ten Brink, wetenschapsjournalist Mark Mieras en priester/dichter Hanub Oosterhuis. Voor de eerste uitzending is geëxperimenteerd met een interviewessie van de Gids. Voor latere afleveringen van *Café de Liefde* is hier echter van afgezien, omdat het logistiek/productieel te ingewikkeld werd. Wel zijn alle Gidsinterviews online gezet op www.vpro.nl/cafedeliefde. De interviews zullen in bewerkte en uitgebreide vorm ook in boekvorm verschijnen in het voorjaar van 2009.

Een tweede crossmediale productie ging over 40 jaar Bijlmer en was gebaseerd op het gegeven dat het op 25 november 2008 precies 40 jaar geleden was dat de eerste bewoners hun intrek namen in hun woning in de Bijlmermeer. Bijzonder dit keer was dat crossmediale samenwerking tot stand kwam op initiatief van de Gids. Verschillende platformen haakten aan bij het idee aandacht te besteden aan de vergeten architect van de Bijlmer, de inmiddels in stilte overleden Siegfried Nassuth. In de Gids van 25 november stond een groot omslagverhaal over de wonderlijke levensloop van Nassuth en zijn even geprezen als verguisde geesteskind de Bijlmer. In dezelfde week programmeerde *Geschiedenis* TV een weeklang Bijlmer-televisie,

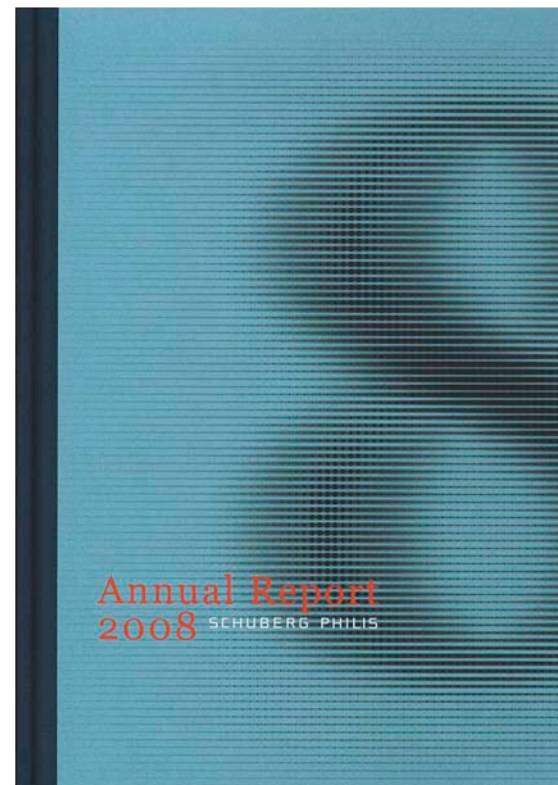
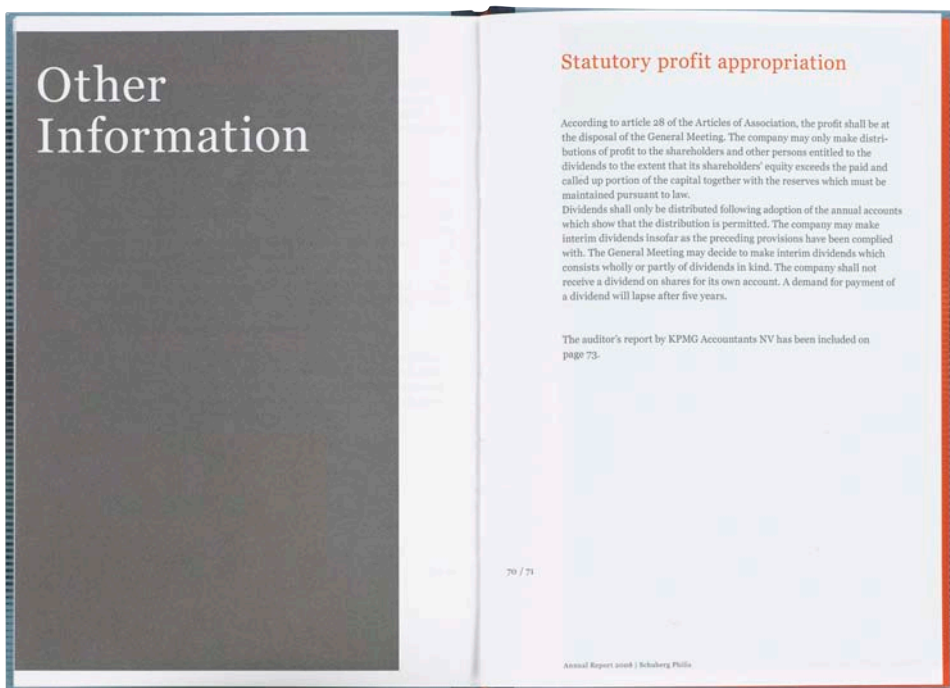
met onder meer VPRO-documentaires over de Bijlmer en Polygoon-materiaal. Ook werd er een extra *Plaats van Herinnering* gemaakt in de vorm van een interview met de oprichter van het Bijlmermuseum. Op Radio 1 zoomde de VPRO zowel in op de actuele stand van zaken in de Bijlmer als op de mythe-Nassuth in het uur *Holland Doc*. Op Nederland 2 trok *Andere Tijden* (VPRO/NPS) een parallel met de geschiedenis van de Bijlmer door de bouwplannen van Lelystad te reconstrueren.

Daarmee is 2008 voor de Gids inhoudelijk een goed jaar geweest. Voor 2009 staan de losse verkoop, de omgang met de onzekere advertentiemarkt en het uitbouwen van het merk *VPRO Gids* op papier en op internet hoog op de agenda.

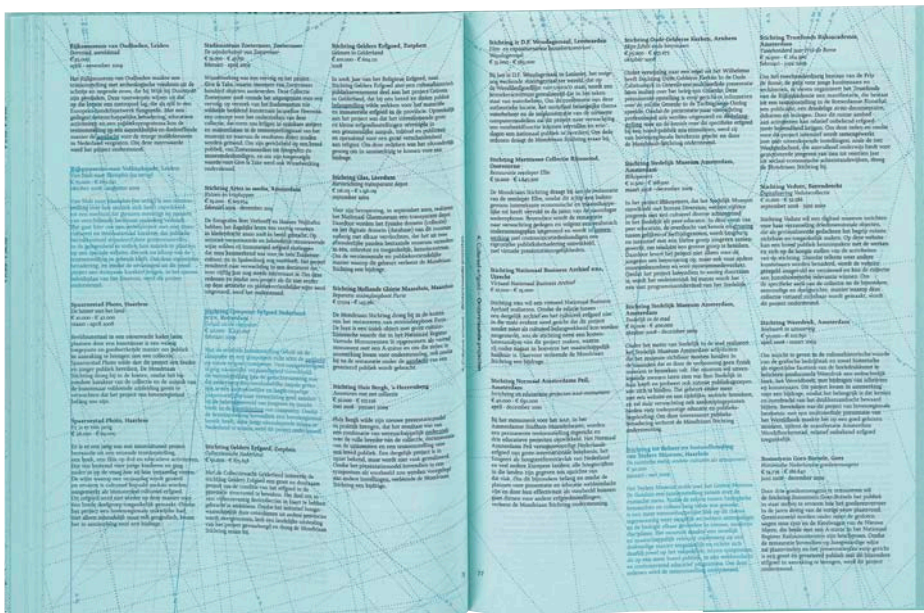
Jaarverslag 2008 VPRO waagt; (idem) wint
Kenmerk van het VPRO-jaarverslag is dat het elk jaar anders is. Volgens de jury is het ook 'altijd goed'. Dit keer is dat van toepassing op een stevig uitnodigend boekje, stampvol informatie, en aldus een prima informatief verslag en een degelijk naslagwerk. Complimenten waren er ook voor de VPRO zelf, die het aandurft jong talent een kans te geven. Dat brengt risico's met zich mee, maar ook – getuige het jaarverslag – kans op succes.

Opdracht VPRO, Hilversum
Ontwerp Academie Beeldende Kunsten Maastricht (Berry Godec, Homo Ludens)
Drukwerk- en bindwerk Andi Druk, Maastricht-Airport
Papier Bioset 240 g/m², Reviva Offset 115 en 150 g/m²

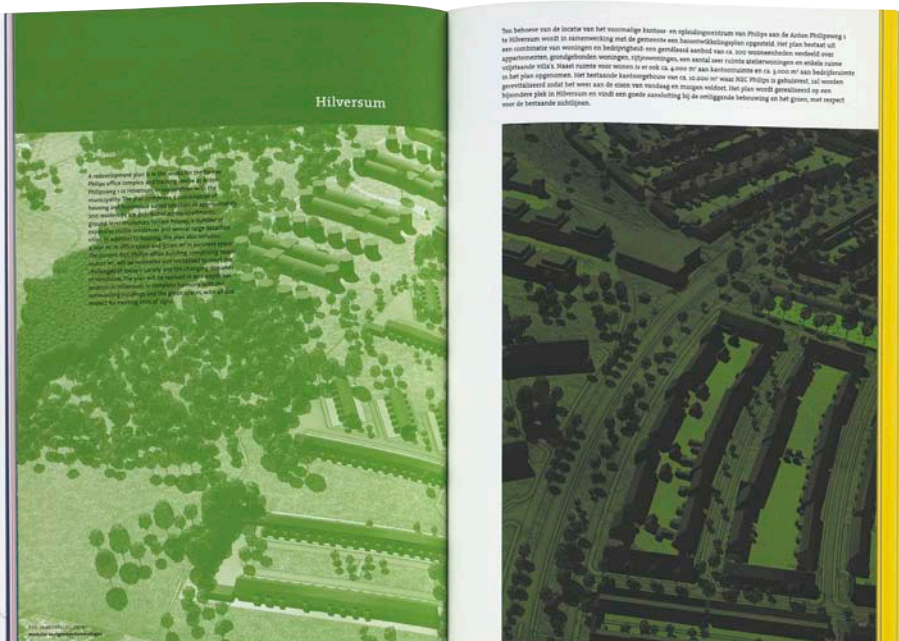
Annual Report 2008 Schuberg Philis
De portretfoto's hadden beter gekund, maar verder is het jaarverslag van Schuberg Philis, actief op het gebied van outsourcing, helemaal perfect, zowel inhoudelijk als qua vorm en uitvoering. Het is helder, handzaam en in alle opzichten beeldschoon. Complimenten dus voor de uitgever-opdrachtgever, de ontwerper, de drukker en de binder. Super!

Opdracht Schuberg Philis, Schiphol Rijk
Ontwerp Rienk Post|Grafisch en Typografisch Ontwerp, Haarlem
Drukwerk Calff & Meischke, Amsterdam
Bindwerk Boekbinderij Van Waarden, Zaandam
Papier Strathmore Writing Wove 118 g/m²

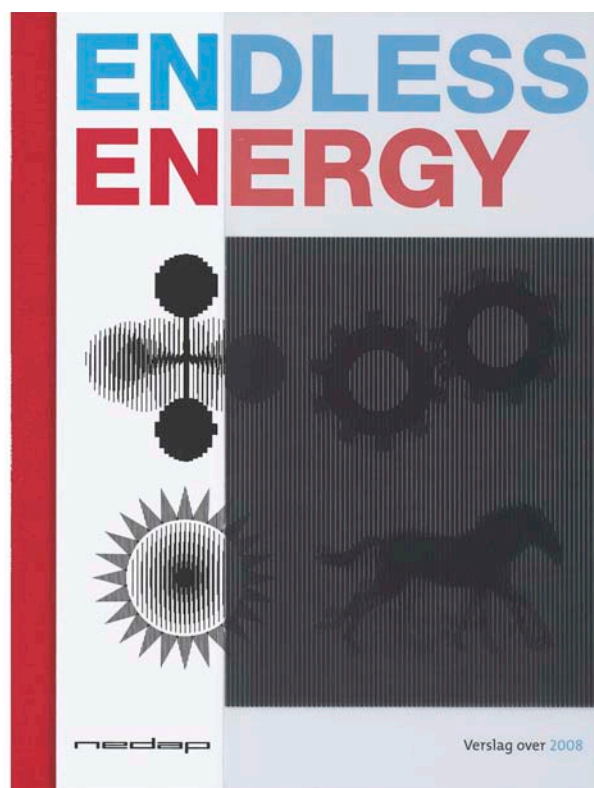
2008 Mondriaan Stichting Jaarverslag
 ‘Een lijst trefwoorden en hun synoniemen die als hyperlinks met elkaar verbonden worden’ is de verklaring voor een intrigerend lijnenspel in het jaarverslag van de Mondriaan Stichting. Het resultaat werd interessant en prachtig gevonden, maar niet echt verhelderend. Als experiment kreeg de ‘data cloud’ weer wel een compliment. Andere complimenten betroffen de afgewogen redactie, de overzichtelijke indeling, de grafische aanpak, de bijzonder fraaie typografie, de doordachte papierkeuze en het mooie drukwerk. Alle getuigen van vakmanschap en ambitie en een uiterst professionele uitgever. Een aparte brochure over de internationale activiteiten completeert het jaarverslag en voegt met een apart katern ook enkele interessante foto’s toe.

Opdracht Mondriaan Stichting, Amsterdam
Ontwerp Niels Schrader, Amsterdam
Drukwerk Robstolk®, Amsterdam
Bindwerk Boekbinderij Patist, Den Dolder
Papier CCP onderverl blauw 54 g/m2

laten we bouwen – modulus
 Toepasselijk, toegankelijk, goed ontworpen, goed geïllustreerd, goed getypografeerd, bovendien uitstekend gedrukt en gebonden. Het had de jury geen moeite gekost meer complimenten te geven, bijvoorbeeld voor de papierkeuze en het kleurgebruik. Het verslag van Modulus Vastgoedondernemingen bewijst dat je met vakmanschap een heel eind komt, aannemende dat de opdrachtgever de kwaliteiten van Modulus heeft. Voorbeeldig!

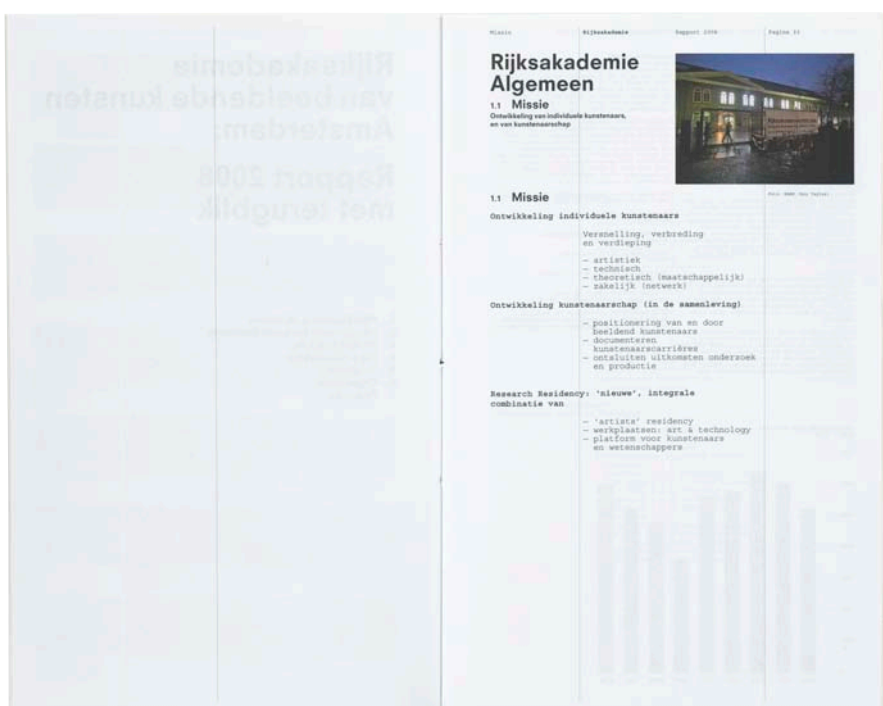
Opdracht Modulus, Rijswijk
Ontwerp Plan2ontwerp, Voorburg
Tekstontwikkeling Het Souterrain, Utrecht
Illustraties Robert Vulkers, Amsterdam
Drukwerk Spinhex & Industrie, Amsterdam
Bindwerk Boekbinderij Patist, Den Dolder
Papier Keaycolour original 300 g/m2, Tollius 120 g/m2, Fizz geel 80 g/m2

Endless Energy – Nedap – Verslag over 2008

Het jaarverslag van de NV Nederlandsche Apparatenfabriek 'Nedap' is in elk geval een verslag dat je even in handen wilt hebben en goed wilt bekijken en dat je dan ook gaat lezen. Er gebeurt van alles. Dat begint met toepasselijke bewegende illustraties op het voorplat (knap gevonden en uitgewerkt!) en gaat verder in een aantal bijzondere foto's en de gekartonneerde uitvoering. 'Misschien', zo was de indruk, 'gebeurt er wel te veel.' Daar staat tegenover dat de jury waardering had voor de indeling van het verslag en alle zorg die eraan werd besteed. Een kleine brochure *Corporate Governance* completeert het jaarverslag.

- Opdracht** NV Nederlandsche Apparatenfabriek 'Nedap', Groenlo
- Ontwerp** Studio Kluif, 's-Hertogenbosch
- Fotografie** Arthur Dries Fotografie, 's-Hertogenbosch
- Drukwerk** Drukkerij Tesink, Zutphen
- Bindwerk** Boekbinderij De Ruiter, Zwolle
- Papier** Heaven 42 135 en 200 g/m2

Rijksakademie van beeldende kunsten Amsterdam – Verslag 2008

Het verslag van de Rijksakademie lijkt met minimale middelen gemaakt – getypt in de Courier en gewoon geprint – en maakt daardoor een charmante en bescheiden indruk. Vanwege de inhoud is het een verslag waar je ook wel even voor gaat zitten. Helemaal goed, met dien verstande dat de werkelijkheid anders is. Twee ontwerpers kwamen er aan te pas, vier papiersoorten, vierkleuren-offsetdruk en een mooie cahiersteek om het af te maken.

- Opdracht** Rijksakademie van beeldende kunsten Amsterdam
- Ontwerp** Niels Schrader en Daphne Heemskerck, Amsterdam
- Drukwerk** Veenman Drukkers, Rotterdam*
- Bindwerk** Epping Boekbinders, Woerden
- Papier** Edixion 80 9/m2, Dacosta 80 g/m2, Royalprint matt 70 g/m2, CCP 54 g/m2

Jaarverslag 2008 Afdeling Nederland Amnesty International

'Spijtig' zei de jury over de foto op het omslag. Verder had men wel waardering voor het jaarverslag van Amnesty International. Het is niet verrassend, maar wel overzichtelijk en uitstekend verzorgd, en het doet wat het moet doen. Het vertelt wat de organisatie heeft gedaan en doet dat op een wijze dat het ook nog wervend is.

- Opdracht** Afdeling Nederland Amnesty International, Amsterdam
- Ontwerp** SAZZA (Saskia Stolz), Amsterdam
- Fotografie** Aatjan Renders fotografie, Amsterdam
- Drukwerk** Drukkerij Ten Brink, Meppel
- Papier** Eenzijdig gestreken sulfaatkarton 180 g/m², houtvrij offset 100 g/m²

Jaarbericht 2008 ArtEZ, Arnhem

Het jaarbericht van ArtEZ bestaat uit twee delen, fraai gebrocheerd in een zig-zag-gevouwen eenzijdig gestreken kartonnen omslag, en eigenlijk viel het daarmee al meteen in de prijzen. Uitstekende vondst! – twee voor het gevoel verschillende brochures in een en hetzelfde omslag. Ook de afgewogen combinatie van tekst, beeld en cijfers en de mooie typografie droegen de goedkeuring weg van de jury. Voor een hogeschool voor de kunsten is het jaarbericht van ArtEZ het gedroomde jaarverslag.

- Opdracht** ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten, Arnhem
- Ontwerp** Hans Gremmen, Amsterdam
- Fotografie** Suzanne Ophof, Simon van Til, Florieke Aalbers
- Drukwerk** Drukkerij Raddraaier, Amsterdam
- Bindwerk** Agia & Lith, Amsterdam
- Papier** Imbosch 250 g/m², Arctic Volume Ivory 100 g/m²

Overige inzendingen

